

פ' מסעי תשס"ח

1 ספר במדבר פרק לה

אָשֶׁר יִרְצַח אֶת-דָּעוּהוּ בְּבִלְיַדְעָתוֹ וְהוּא לֹא-שׂוֹא לוֹ מִתְּמַל שְׁלֵשׁם וְנִס אֶל-אַחַת מִן-הָעָרִים הָאֵלֶּה מִגְּ אֶת-בְּצֹר בְּמִדְבַּר בְּאֶרֶץ הַמִּישֹׁר לְרֹאבְנֵי וְאֶת-דָּאֲמַת בְּגִלְעָד לְגֹדֵי וְאֶת-גּוֹלָן בְּבִשְׁן לְמִנְשֵׁי מִדּ וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵה אֵלֶּה הַעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצִאתָם מִמִּצְרָיִם

7 ספר החינוך מצוה תח

שורש מצוה זו ידוע הוא כי שבת הלוי מבוחר השבטים ונכון לעבודת בית ה', ואין לו חלק עם ישראל בנחלת שדות וכרמים, אבל ערים היו צריכים להם על כל פנים לשבת הם ובניהם וטפם וכל חיתם, ומפני גודל מעלתם וכושר פעלם וחין ערכם נבחרה ארצם לקלוט כל הורג נפש בשגגה יותר מארצות שאר השבטים, אולי תכפר עליו אדמתם המקודשת בקדושתם....

8 ספר החינוך מצוה תי

משרשי המצוה, לפי שיעון הרציחה חמור עד מאד שבה השחתת העולם, עד שאמרו זכרונם לברכה שההורג נפש מויד אפילו עשה כל המצוות אינו ניצול מן הדין.... ולכן ראוי למי שהרג אפילו שוגג מכיון שבאת תקלה גדולה כזו על ידו, שיצטער עליה צער גלות ששקול כמעט כצער מיתה שנפרד האדם מאוהביו ומארץ מולדתו ושוכן כל ימיו עם זרים....

9 ירושלמי יומא פ' ה"ג

ההורג נפש לא היתה לו כפרה וקבעה לו התורה כפרה מיתה כה"ג וישב בה עד מות הכה"ג

10 מסכת מכות פרק ב'ו

אחד משוח בשמן המשחה ואחד המרובה בבגדים ואחד שעבר ממשיחתו. מחזירין את הרוצח. רבי יהודה אומר אף משוח מלחמה מחזיר את הרוצח. לפיכך אמונתיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות. כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו.

11 באר משה פ' מסעי מאמר שני ב'

....כפרת עיר מקלט, שהיא ההתחברות ללויים שמהותה ההתבטלות בפני תלמיד חכם, שהרי הכהן הגדול הוא נשיא נשיאי הלוי, ואם צריך להתבטל ללויים, כל שכן שצריך להכנע בפני הכהן הגדול. זאת עוד, מותו של הכהן הגדול הוא במחן למכה נפש בשגגה, כי רק שמצטער על מעשהו, בעופן שמרגיש שאינו ראוי שהשמש תזרח לו, וממש אין לו מקום בעולמו של הקב"ה, אלא השי"ת מקור הרחמים 'טוב וישר ה' - על כן יורה חטאים בדרך', אדם זה הוא מתאבל על מות הכהן הגדול - ששרשו חסד מהחסד של מעלה, בסוד המלאך מיכאל כהן גדול של מעלה, כמ"ש בזוה"ק (גי'קמה): ומאן הוא מלאך ה' צב-את למעלה, זה מיכאל השר הגדול דאתי מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה, כביכול כהן גדול דלתתא איקר מלאך ה' צב-אות, משום דאתי מסתרא דחסד. נמצא שהכהן הגדול שייך לענין של הצלתו, משום שיסודו חסד, שעל ידו ניצול הוא ממיתה, אלא שלפי הרגשתו באשמת החטא, כך צערו על מות הכהן הגדול, בידעו שחיו מתנה הם לו מהשמים בגלל מדת החסד, הקשורה בכהן הגדול, ואדרבה יודע שעונותיו גרמו לכך, ואם הוא פחות שאין צערו רב על מעשהו הרי שבודאי בסתר לבו - אם אינו שמח על מות הכהן הגדול - על כל פנים אינו מצטער, ונמצא שזה הוא מבחנו של הרוצח....

11 תלמוד בבלי מסכת מכות דף ה'

אמר אביי הללו קולטות בין לדעת בין שלא לדעת הללו לדעת קולטות שלא לדעת אינן קולטות

12 רמב"ם יד החוקה - הלכות רוצח ושמירת נפש פרק ח

י ומה הפרש יש בין ערי מקלט שהובדלו למקלט ובין שאר ערי הלויים שערי מקלט קולטות בין לדעת בין שלא לדעת הואיל ונכנס בהן נקלט ושאר ערי הלויים אינן קולטות אלא לדעת....

א וידבר יהוה אל-משה בערב מואב על-ידן ירוח לאמר: ב צו את-בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת ומגורש לערים סביבתיהם תתנו ללויים: ג והיו הערים להם לשבת ומגורשיהם יהיו לבהמתם ולרבישם ולכל חמלתם: ד ומגורשי הערים אשר תתנו ללויים מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב: ה ומדחתם מחוץ לעיר את-פאת קדמה אלפים באמה ואת-פאת נגב אלפים באמה ואת-פאת ים | אלפים באמה ואת פאת צפון אלפים באמה והעיר בתוך זה יהיה להם מגורשי הערים: ו ואת הערים אשר תתנו ללויים את שש-ערי המקלט אשר תתנו לנש שמה הרצח ועליותם תתנו ארבעים ושתיים עיר: ז בל-הערים אשר תתנו ללויים ארבעים ושמונה עיר אתהו ואת-מגורשיהו: ח והערים אשר תתנו מאחזת בני-ישראל מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעטו איש כפי נחלתו אשר יקחלו ותן מעניו ללויים: ט וידבר יהוה אל-משה לאמר: י דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים את-הירדן ארצה כנען: יא והקרתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח מכה נפש בשגגה: יב והיו לכם הערים למקלט מגאל ולא ימות הרצח עד-עמדו לפני העדה למשפט: יג והערים אשר תתנו שש-ערי מקלט תהיינה לכם: יד את | שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען ערי מקלט תהיינה: טו לבני ישראל ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש-הערים האלה למקלט לנוס שמה כל-מכה נפש בשגגה: טז ואם-בכלי ברזל | הנהו וימות רצח הוא מות יומת הרצח: יז ואם באבן יד אשר-ימות בה הנהו וימות רצח הוא מות יומת הרצח: יח או בכלי עץ-יד אשר-ימות בו הנהו וימות רצח הוא מות יומת הרצח: יט גאל הדם הוא ימית את-הרצח בפגעו-בו: כ ואם-בשנאה יתדפנו או-השליף עליו בצדקה וימות: כא או באיבה הנהו בידו וימות מות-יומית המכה רצח הוא גאל הדם ימית את-הרצח בפגעו-בו: כב ואם-בפגע בלא-איבה הדפו או-השליף עליו כל-כלי בלא צדקה: כג או בכל-אבן אשר-ימות בה בלא ראות ויפול עליו וימות והוא לא-אויב לו ולא מבקש רעתו: כד ושפטו העדה בין המכה ובין גאל הדם על המשפטים האלה: כה והצילו העדה את-הרצח מיד גאל הדם והשיבו אותו העדה אל-עיר מקלטו אשר-נס שמה וישב בה עד-מות הכהן הגדל אשר-משח אותו בשמן הקדש: כו ואם-יצא יצא הרצח את-גבול עיר מקלטו אשר נוס שמה: כז ומצא אותו גאל הדם מחוץ לגבול עיר מקלטו ורצח גאל הדם את-הרצח אין לו דם: כח כי בעיר מקלט ישב עד-מות הכהן הגדל ואחרי-מות הכהן הגדל ישוב הרצח אל-ארץ אחוזתו: כט והיו אלה לכם לחקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם: ל כל-מכה נפש לפי עדים ירצח את-הרצח ועד אהד לא-יענה בנפש למות: לא ולא-תקחו כפר לנפש רצח אשר-הוא רשע למות כי-מות יומת: לב ולא-תקחו כפר לנוס אל-עיר מקלטו לשוב לשבת בארץ עד-מות הכהן: לג ולא-תחניפו את-הארץ אשר אתם בה כי הדם הוא יחניף את-הארץ ולא-ארץ לא-יכפר לדם אשר שפך-בה כי-אם בדם שפכו: לד ולא תטמאו את-הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שכן בתוכה כי אני יהוה שכן בתוך בני ישראל:

2 ספרי פרשת מסעי פיסקא ב

ואם יוצא יצא.... הפוסע פסיעה אחת הרי הוא מתחייב בנפשו

3 מכות דף יא

ואינו יוצא לא לעדות מצוה, ולא לעדות ממון, ולא לעדות נפשות, ואפ"ל ישראל צריכים לו, ואפ"ל שר צבא ישראל כיואב בן צרויה - אינו יוצא משם לעולם, שנאמר: (במדבר לה) אשר נס שמה, שם תהא דירתו, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו.

4 סוטה דף מט

לנוס שמה רוצח אשר ירצח את רעהו בבלי דעת, ואין דעת אלא תורה

5 רמב"ם - הלכות שמיטה ויובל פרק יג'ב

ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו מפני שהובדל לעבוד את י"י לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוהלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן, אלא הם חיל השם שנאמר ברכ' י"י חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך.

6 ספר דברים פרק ז

מא אָז יִבְדִּיל מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה שְׁמֹשׁ: מַב לְנֶס שְׁמָה רֹצַח